

בענין ברכת נשים במ"ע שהז"ג

- I. Introduction – they are פטור שם דף לד. states the rule and the גמרא shows how we know it.
- A. Many exceptions mentioned in the גמרא:
1. Time bound mitzvos that women are obligated in: שמחה, הקהל, מצה. Elsewhere the גמרא mentions קידוש based on בזכור ישנו בשמור ישנו בזכור.
 2. Non-time bound mitzvos that they are exempt from: פדיון, פריה ורביה, תלמוד תורה, פדיון הבן.
- B. Mitzvos d'rabanan – three places in ש"ס where we say באותו הנס ש"ס.
1. מ"ע דרבנן שהז"ג discusses whether they should be obligated in all מהר"ם שיק.
- II. Defining פטור מסמיכה לימוד – why do we need תוספות קידושין לו. ד"ה הקבלות. זמן גרמא if it is anyway a מ"ע שהז"ג (תוס' give an answer).
- A. טורי אבן חגיגה טז: ד"ה בני ישראל – mitzvah doesn't go away. This explains the necessity for a דרשה to teach ממילה פטור.
- B. זמן גרמא – event based is not considered חכמת שלמה או"ח סימן תכו.
1. See ציץ אליעזר ח"ב סימן יא
 2. Some explain ספירת העומר רמב"ן similarly.
 3. Similar idea is used to explain the difficult רמב"ן קידושין דף לג.
- III. Opinion of רבינו תם – quoted in תוס' ר"ה דף לג.
- A. Proofs.
1. מיכל בת שאול
 2. סומא
- B. How can she say ר"ן קידושין and רבינו תם agrees with שו"ת הרשב"א ח"א סימן קצג? וצונו? בדפי הרי"ף explains the logic.
1. קובץ שיעורים קידושין אות קמב – neither of ר"ן's explanations seems compelling.
- IV. Opinion of רמב"ם ציצית ג:ט סוכה ו:ג.
- A. What is the objection
1. סמ"ג עשה מב – וצונו can't say
 2. אסור מן התורה is ברכה שאינה צריכה רמב"ם ברכות א:טו assumes
- V. Halacha. שו"ע יז:ב שו"ע תקפט:ו – along party lines.
- A. Exceptions to party lines.
1. שו"ת יוסף אומץ לחיד"א סימן פב – if שו"ת מן השמים סימן א' would have seen מחבר he would have allowed women to say ברכה.
 - a. Rav Ovadya objects to this everywhere – שו"ת יביע אומר ח"א סימן מ'
 2. ישועות יעקב סימן יז סוף ס"ק א' – didn't allow women to say ברכה.
- B. What about הבדלה?
1. ט"ז רצוז explains that any מ"ע דרבנן שהז"ג women don't say ברכה so same tried for לולב מיום שני ואילך.
 2. מגן אברהם says they can only volunteer the beracha when there is a מעשה, but over here the entire mitzvah is the ברכה.
 - a. Several problems seem to arise:
 - i. הלל
 - ii. מג"א סימן תפט says women are מקבל to count ספירה.

בענין ברכת נשים במ"ע שהז"ג

- iii. פרמ"ג א"א ס"ק יא points out that women recite שמע even ברכות קריאת שמע though it is not part of the מצות תפילה.
- iv. מנחת שלמה ח"ב סימן נח has opposite סברא to explain ברכת התורה
- b. The difference is that all three of these examples involve a mitzvah independent of the ברכה, just that the mitzvah is done with speech alone. Over here the entire mitzvah of הבדלה is the ברכה. (Perhaps the lomdus is that having a קיום קיום המצוה אפילו is a מתיר to say the ברכה. When there is no separate קיום המצוה ועושה there is no מתיר for the ברכה).
3. מגן אברהם סימן תכו writes that women don't say קידוש לבנה because they caused the הלבנה לא. פגם הלבנה סוף מצוה לא. פגם הלבנה suggests that the same may be true about the הבדלה – women caused the need to be קודש לחול בין קודש לחול by the חטא עץ. יום שכולו שבת, הדעת, which kept us out of שבת.
- a. Problem – נשמת שבת ח"ב סימן תקמח points out that even by קידוש לבנה there is no prohibition for them to say it, they just volunteered not to.

1 - תלמוד בבלי מסכת קידושין דף כט עמוד א

מתני'. כל מצות הבן על האב - אנשים חייבין, ונשים פטורות, וכל מצות האב על הבן - אחד אנשים ואחד נשים חייבין. וכל מצות עשה שהזמן גרמא - אנשים חייבין, ונשים פטורות, וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא - אחד הנשים ואחד הנשים חייבין. וכל מצות לא תעשה, בין שהזמן גרמא בין שלא הזמן גרמא - אחד הנשים ואחד הנשים חייבין, חוץ מבל תקיף ובל תשחית ובל תטמא למתים.

2 - תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לד עמוד א

ומצות עשה שהזמן גרמא - נשים פטורות. מנלן? גמר מתפילין, מה תפילין - נשים פטורות, אף כל מצות עשה שהזמן גרמא - נשים פטורות; ותפילין גמר לה מתלמוד תורה, מה תלמוד תורה - נשים פטורות, אף תפילין - נשים פטורות. ונקיש תפילין למזוזה! תפילין לתלמוד תורה איתקיש בין בפרשה ראשונה בין בפרשה שניה, תפילין למזוזה - בפרשה שניה לא איתקיש. ונקיש מזוזה לתלמוד תורה! לא סלקא דעתך, דכתיב: +דברים יא+ למען ירבו ימיכם, גברי בעי חיי, נשי לא בעי חיי? והרי סוכה, דמצות עשה שהזמן גרמא, דכתיב: +ויקרא כג+ בסוכות תשבּו שבעת ימים, טעמא דכתב רחמנא האזרח - להוציא את הנשים, הא לאו הכי נשים חייבות! אמר אביי: איצטריך, סלקא דעתך אמינא הואיל דכתיב: בסוכות תשבּו, תשבּו - כעין תדורו, מה דירה - איש ואשתו, אף סוכה - איש ואשתו. ורבא אמר:

3 - תוספות מסכת קידושין דף לו עמוד א

מיהו מסמיכה קשה אמאי איצטריך קרא למעטיניה דהא עבודה לא אתחלל בהכי כלומר בלא סמיכה נמי אין הקרבן פסול בכך ואם נעשה סמיכה בנשים לא מיפסל קרבן בכך וי"ל דמ"מ איצטריך קרא למעוטי דסד"א משום דכתיב וסמך ושחט איתקש סמיכה לשחיטה מה שחיטה כשרה בנשים כדתנן בזבחים (דף לא): ומייתי בשמעטא קמייאת דשחיטת חולין (דף ב:). כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה שהשחיטה כשרה בזרים ובנשים וכו' אף סמיכה כשרה בנשים להכי איצטריך למעוטי ותנופה נמי איצטריך למעוטי משום דאשכחן תנופה דכשרה בנשים כדמפרש לקמן.

4 - טורי אבן מסכת חגיגה דף טז עמוד ב

בני ישראל סומכין ולא בנות ישראל סומכות. הק' התוספות בספ"ק דקדושין (דף לו ע"א) למה לי למעוטי נשים מסמיכה תיפוק ליה דה"ל מ"ע שהז"ג שאין נוהג אלא ביום, ותירצו סד"א דאיתקש סמיכה לשחיט' דכתיב וסמך ושחט מה שחיטה כשירה בנשים אף סמיכה כן. וק"ל מ"מ קרא למעוטי נשים מסמיכה ל"ל דהא אפילו אי מקשית

ליה לשחיטה מהאי הקישא לא אתיא דסמיכה איכא חיובא בנשים דהא שחיטה גופ' ליכא חיובא בנשים אלא רשות וא"כ סמיכה נמי הכי הוי ואכתי בני ישראל למעוטי נשים מסמיכה למה לי. דהא השתא נמי דממעט להו מבני ישראל נשים סומכות רשות מצד סמיכה עצמו אלא דאיכא איסורא מצד אחר כיון דאין חייבות בסמיכה ממילא אסורים לסמוך דהא עבדי עבודה בקדשים שלא במקום מצוה והא אי הוינן פטרי לנשים מסמיכה מטעמא דה"ל מצות עשה שהז"ג ממילא אסורין לסמוך משום עבודה בקדשים שלא במקום מצוה. ול"נ דלק"מ דלא הוי מ"ע שהז"ג אלא כל היכא שהזמן הקבוע לה הוא קבוע ועומד בענין כשעבר הזמן אזדא לה לגמרי ובטלה מצותה ואין לה תשלומין מעתה כשופר סוכה ולולב חגיגה ורא"י כשעבר רגל זה ולא קיימיה בטלה מצוותן לגמרי ואף על גב דכשיחזור ויבאו רגלים אלו לאחר זמן הדר חייבים במצות הללו ההיא מצות בפ"ע הן ואינן תשלומין לאותן שלא קיים אלא חיוב מחדש הוא דהא אפי' קיימן עכשיו צריך לחזור ולקיימן להבא, אבל גבי סמיכה הא קביעת זמן שקבע תורה למצותו ביום דווקא ולא בלילה אין הלילה מבטל מצותו לגמרי אלא מפסקת דהלילה עצמה אינ' ראוי לסמיכה אבל אינ' מבטלת חיוב מצות סמיכה מהבעלים לגמרי אלא כשהאיר היום חוזר וניעור והדר הדרא עליה מצות סמיכה של קרבן זה גופא עליו ולעולם בכל יום בעמוד וסמוך קאי ואין זה מ"ע שהז"ג דהא אין הזמן גורם ביטול מצותו לגמרי ואינו אלא מפסיק מצד עצמו של זמן שאינו ראוי אבל חיוב המצוה מצד עצמו במקומ' עומדת והיא עצמה חוזרת למקומ' ביום ומצוה אחת היא, שהרי חיוב מצות סמיכת קרבן זה על הבעל אינו אלא פעם אחת לעולם ואם היה סומך אתמול פקע חיוב מצוה זו לגמרי מעליו ואם לא סמך אתמול היא מצוה גופ' שחייב אתמול היא היא עצמה חוזרת וניעורת היום וחייב לקיימה, והכי נמי מצות ציצית ותפילין למאן דאמר אין נוהגין בלילה דחשיב ליה ברפ"י דעירובין (דף צ"ו ע"א) מצות עשה שהז"ג לפטור את הנשים ולא אמרינן דהלילה מפסקת ואינה מבטלת דהא בהאיר היום בכל יום ויום חוזר וניעורין וחייבין בהן, לא דמי למצות סמיכה דגבי ציצית ותפילין אין יום ויום ושעה ושעה תשלומין לחברתה שאם לא קיים ביום זה אין יום הבא תשלומין לו דהא אפי' אם קיימיה ביומו מחויב בהן למחר וחיובא בפני עצמו מצד עצמו וכן בכל שעה ושעה, לפיכך אי אין נוהגים בלילה הא ודאי אין זה הפסק לחוד אלא ביטול גמור שפטורין לגמרי ואין להן תשלומין בקיומן בשאר ימים דאינהו די להפקיע את עצמן מחיוב הרמיא עליו מצד עצמו מפני עצמן, דהא אפי' היו זמנן בלילה אכתי נמי מחויב בהו בשאר ימים וכיון דאין נוהגין בלילה ביטול ופטור גמור הוא ולא הפסק בלחוד וה"ל מ"ע שהז"ג מש"ה נשים פטורים מהן, משא"כ מצות סמיכה שאין חיוב רמי על הבעלים לעולם אלא פעם אחת בלחוד ואי עבד בשע' ראשונה שנתחייב בהן נפטר לעולם מחובת סמיכה מקרבן זה אלא דאי לא עבד יש לו תשלומין לעולם, הא דלילה אינו זמנו אין זה ביטול ופטור לגמרי דמה לי אם היה נוהג בלילה היה סומך בלילה וממילא נפטר בימי' הבאים מה לי אם לילה אינו זמנו מ"מ לא נגרע ממצותו כלום ומחויב לעשותו ביום וחיוב הלילה אינו מעדיף במצוהו כלל. ופטורה אינ' מורדת דהא סוף סוף המצו' נתקיימה כהלכתה אם אינו נוהגת אלא בימים לחוד כמו שאם הי' נוהגת בלילה אין פטור הלילה אלא הפסק בעלמא ואין זה זמן גרמא ואי לא דמיעטה קרא ה"א דנשים חייבות בהן. ובהכי נמי ניחא לי הא דהקשו התם התוס' בפ"ב דמגילה (דף כ' ע"א) בשם הר"א כיון דאין מוהלין אלא ביום ל"ל אותו ולא אותה דאין אשה מחויבת למול את בנה בפ"ק דקידושין (דף כט ע"א) תיפוק ליה דה"ל מ"ע שהז"ג כיון דאינו נוהג בלילה דכתיב ביום השמיני ביום ולא בלילה. ולמאי דפי' לק"מ דמילה נמי אין קביעת זמן שקבעה תורה ביום דווקא ולא בלילה מבטל את מצותו לגמרי ואינ' אלא מפסקת בלחוד דהא אין מצות האב על בן זה למולו אלא פעם אחת לחוד, א"כ במה שאינו נוהגת בלילה אין מצותו נגרעת כלל ע"י זה ואם היתה נוהגת נמי בלילות לא מעלה ולא מוריד למצותו דאם היו מוהלו בלילה אינו מוהל שוב ביום ולעולם אינו נפטר מלמול אותו בן ובשביל שאינו נוהג בלילה אין זה מ"ע שהז"ג ואינו אלא הפסק בעלמא כיון דנוהג בימים לעולם, ואי לא מיעטה קרא הוה אמינא נשים חייבות:

5 - חכמת שלמה אורח חיים סימן תכו

הרואה לבנה בחידושה וכו'. נ"ב עיין במג"א ס"ק א' שכתב דברכת הלבנה הוי מע שהז"ג ונשים פטורות וכתב כן בשם השל"ה הקדוש ולדעתי זה היא תמוה מאד ואין לו ענין כלל למ"ע שהז"ג דכלל זה לא נאמר רק במצוה דגוף המצוה שייכא תמיד בכל ענין ובכל זמן כגון במצה או סוכה ולולב וכדומה דמצוה זו אפשר להתקיים בחשוון כמו בתשרי ואייר כמו בניסן ואעפ"כ אמרה התורה שבימים הללו חייב ומכאן ואילך פטור מוכח דהוי מ"ע שהז"ג ולכך נשים פטורות אבל בלבנה אטו הוה לה מניעה מכח הזמן זה הוי המניעה מגוף המצוה שלא שייכא ז דממ"נ אם כבר בירך פעם אחת על ראייתה לא שייך ברכה עוד ב"פ כיון שכבר בירך פ"א לו יהא דהוי פרי חדש אם בירך עליו

בשעת ראייה או אכילה א"צ לברך אח"כ עוד ומכל מקום כשמתחדש בזנה החדשה פרי חדש מברכין שנית וטו יחשב בזה זמן גרמא זה ודאי אינו דאין המניעה מכח הזמן ואף אם לא ברכו עליו בחודש הזה מכל מקום לא שייך עוד ברכה מכח דמתחלת להתקטן אחר כך וא"כ הוי מניעת הברכה שאין כאן גוף הדבר לברך עליו והוה המניעה מכח הדבר שאין כאן לברך עליו ולא מכח הזמן דאטו בפירי דלא שכיח רק בקיץ לא התיה האשה מברכת על אכילתהאו ראייתה שהחיינו כיון דהוי זמן גרמא שבחורף ליתנהו להנך פירות זה ודאי אינו כך הלבנה בכל חדש כמו הפירי בכל שנה ולכך כיון דאין מניעה זו מכח גוף הזמן רק מכח הלבנה דבשעת חידוש מברכין ובשעת חסרונה אין מברכין ואין המניעה מכח הזמן רק מגוף הלבנה והוי ממש הלבנה חודש בחדשה כפירי של שנה ואין זה מ"ע שהזמן גרמא כנלפע"ד ברור ורבנן לא דקו בהאי במחילה מכבודם הרמה ודו"ק.

6 - שו"ת ציץ אליעזר חלק ב סימן יא ד"ה ולענ"ד נראה

ולענ"ד נראה דאין מזה ראייה, ואף אי נימא דחיוב של האב אינו כי אם עד י"ג שנה, נראה דמ"מ נמי לא מיקרי זאת מ"ע שהזמן גרמא, דמ"ע שהז"ג לא מיקרי כי אם כשעצם הזמן גורם להחיוב ועצם הזמן כשלעצמו גורם גם להפטור, דזהו הביאור של הזמן גרמא. כגון לולב סוכה וכדומה, שהזמן של אלו הימים גורם להחיוב, שנצטוונו לעשות ולקיים את המצוה באלו הימים, והזמן של שאר ימי השנה גורם להפטור, שבשאר הימים הזמן כשלעצמו אינו מוכשר ואינו מחייב לקיום המצוה, ויוצא שהזמן הוא שאינו חייב והוא הגורם שאין חיוב אז לקיים המצוה שאינו מוכשר לכך, ולכך הו"ל מ"ע שהזמן גרמא, אבל בנדו"ד הא אין הזמן כשלעצמו גורם להפטור, ולא שייך לומר שעצם הזמן הוא שאינו מחייבו, דהרי אילו יש לו באותו הזמן שלזה כבר מלאו י"ג שנה בן שני שעוד לא מלאו לו י"ג שנה הרי מחויב שפיר למוהלו, שהזמן והימים שפיר מוכשרים לכך. וזה שנפטר כבר האב מלמוהלו הוא משום שאין לו כבר על מי לקיים המצוה שנצטווה, שמכיון שהגיע הבן לעונשין כבר יצא מרשותו ונכנס לרשות עצמו. ושוב אין לו עליו כבר חיוב חנוכי, ואי אפשר לו לקיים המצוה מטעם החיוב. אבל החיוב הזה למול את בנו עד י"ג שנה אינו נפקע ממנו לעולם בשום עת ובשום זמן. לכן י"ל שבכה"ג הו"ל שפיר מ"ע שאין הזמן גרמא.

7 - חידושי הרמב"ן מסכת קידושין דף לג עמוד ב

והוי יודע דהאי תנא הכי תני איזוהי מצות עשה שהזמן גרמא כגון סוכה ואיזוהי מצות עשה שלא הזמן גרמא כגון מזוזה, ותנא ושייר, במצות עשה שהזמן גרמא שייר תפילין דכתיב בהדיא דפטורות וא"נ סבר אין הזמן גרמא שייר ראייה, ובמצות עשה שאין הזמן גרמא שייר טובא מורא וכבוד בכורים וחלה כסוי הדם ראשית הגז מתנות ספירת העומר פריקה טעינה פדיון פטר חמור ורוב המצוות כן, אלא לא בא לפרש ולמנות את כולם שאלו בא לפרטן בפרט הוה ליה למיתני אלו הן מצות עשה וכו', מדקתני איזוהי ש"מ כגון קתני, וכן בירושלמי ברישא וסיפא, ויש מי שטעה בזה, ולכן כתבתי.

8 - תוספות מסכת ראש השנה דף לג עמוד א

הא רבי יהודה הא רבי יוסי - אומר ר"ת אף על גב דסתם מתניתין כרבי יהודה הלכה כר' יוסי דנימוקו עמו ומעשה רב דהמוצא תפילין (עירובין דף צו. ושם) מיכל בת שאול היתה מנחת תפילין ואשתו של יונה שהיתה עולה לרגל והוא עובדא דפרק אין דורשין (חגיגה דף טז: ושם) דהבאנוהו לעזרת נשים וסמכו עליו נשים כדי לעשות נחת רוח לנשים ומותרות לברך על מצות עשה שהזמן גרמא אף על גב דפטורות מן דבר המצוה ההיא ומתעסקות בהן כמו מיכל בת כושי שהיתה גם מברכת ותדע דאמרינן פרק החובל (ב"ק דף פז.). אמר רב יוסף מעיקרא אמרי מאן דאמר הלכה כרבי יהודה עבידנא יומא טבא לרבנן דלא מיפקדנא ועבידנא ואם במקום דפטור מן הדבר ועושהו אסור מלברך אם כן אמאי עבידנא יומא טבא והלא היה מפסיד ברכות ציצית ולולב ותפילין ומגילה ונר חנוכה וסוכה והבדלה וקדוש היום וברכות של ק"ש שחרית וערבית וכל הברכות כולן ואמרינן בפ' המניח (שם דף ל.). האי מאן דבעי למיהוי חסידא ליקיים מילי דברכות ועוד אמרינן פרק ערבי פסחים (פסחים דף קטז:) סומא פטור מלומר ההגדה ופריך מרב יוסף ורב ששת דהוי אמרי אגדתא כל חד וחד בביתיה ומדמוציא אחרים ידי חובתן שמע מינה דמחייבין ומשני משום דקסברי מצה בזמן הזה דרבנן אבל ממה שהיו מברכין לא מדקדק מידי שמע מינה היכי דפטירי שרי לברוכי ומשום דמברך ברכה שאינה צריכה וקעבר משום בל תשא ליכא דההיא דרשה דרבנן דהא אמר בפרק מי שמתו (ברכות דף כא.) ספק קרא אמת ויצב ספק לא קרא חוזר וקורא ולא אסרינן מספק משום לא

תשא ומוציא שם שמים לבטלה דאסרינן בפ"ק דתמורה (דף ג. ד.) מדכתיב את ה' אלהיך תירא הני מילי בלא ברכה ומיהו אין כל כך ראייה מסומא לאשה דאע"ג דסומא פטור מדאורייתא מדרבנן מיהו חייב כדמוכח ההיא דערבי פסחים דמשני קסברי רב ששת ורב יוסף מצה בזמן הזה דרבנן ולכך היו יכולין להוציא אחרים ש"מ דאינהו נמי מדרבנן וכיון דמחייבי מדרבנן יכולין לברך כמו בנר חנוכה וכל מצות דרבנן ומיהו יש לדחות דרשות יכול להוציא בר חיובא דרבנן כמו קטן דמברך לאביו בפרק מי שמתו (ברכות דף כ:.) ועולה למנין שבעה ומוציא אחרים ידי חובתן במגילה לר' יהודה כדתנן במגילה (דף יט.). אבל יש לדקדק מדתנן בפרק הקורא את המגילה עומד (שם דף כד. ושם) ר' יהודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוס על שמע משמע הא ראה אף על גב דנסתמו עיניו פורס ואמאי והא פוטר רבי יהודה סומא מכל המצות שבתורה בפרק החובל (ב"ק דף פז.). אבל אי מדרבנן חייב ניחא ומש"ה היה שמח רב יוסף במאי דמדאורייתא לא מיפקד ועביד משום הכי היה יכול לברך בכל מצות ויכול לומר וצונו כיון דמחייב מדרבנן כדקאמר בפ' במה מדליקין (שבת דף כג.). היכן צונו מלא תסור אבל אשה אפילו מדרבנן לא מחייב' אמצות עשה שהזמן גרמא כדמוכח בפרק מי שמתו (ברכות דף כ:.) גבי נשים חייבות בקדוש היום דבעי למימרא מדרבנן ופריך עלה [דא"כ] כל מצות עשה שהזמן גרמא ניחייבו מדרבנן ולענין סוכה מוכח בהדיא בריש סוכה (דף ב:.) דאפילו מדרבנן לא מחייבא היכי אמרה וצונו ומיהו בירושלמי משני שינויא אחרינא אקושיא דרבי יהודה אדר' יהודה דכל שלא ראה מאורות דפריך לה בירושלמי ומשני לה ביושב בבית אופל כך אני אומר היושב בבית אופל לא יפרוס על שמע משמע שר"ל שלא ראה מאורות מימיו שנולד במערה ואינו סומא ובמגילה נמי פריך לה בירושל' עלה דההיא ואין גרסות הירושל' מכוונות לא במכות ולא במגילה ומיהו בגמ' דידן במגילה (דף כד:.) לא משמע הכי אלא משמע דמיירי בסומא ממש דמפרש טעמא דר' יהודה משום דאינו נהנה מן המאורות ומפרש ורבנן אית ליה הנאה כר' יוסי שראה סומא ואבוקה בידו ואמר לו בני אבוקה זו למה אמר לו כל זמן שאבוקה זו בידי רואין אותי בני אדם ומצילים אותי מן הפחתים ומן הברקנים ובאדם שרואה יפה אלא שנולד במערה ולא ראה מאורות מעולם לא שייך האי טעמא ולפי מה שפ' דסומא חייב מדרבנן ואשה פטורה יש ליתן טעם בדבר דהחמירו רבנן בסומא משום דהוי מינא דבר חיובא ועוד שלא יראה כנכרי דאם פטרת ליה בכל מצות נמצא דאינו נוהג בתורת ישראל כלל אבל אשה אי פטרת לה בכל מצות עשה שהזמן גרמא יש עדיין מצות דמחייבת בהו ור"י ב"ר יהודה מביא ראייה דנשים מברכות על כל מצות עשה שהזמן גרמא מדאמרין (מגילה דף כג.). הכל עולה למנין שבעה ואפי' אשה ואפי' קטן ואף על גב דאשה אינה מצווה לעסוק בתורה כדאמר בפרק קמא דקדושין (דף לד.) ובריש בכל מערבין (עירובין כז.) ואור"ת דאין זו ראייה דברכת התורה לפניה ולאחריה לאו משום תלמוד תורה שאפילו ברכך הערב נא או נפטר באהבה רבה חוזר ומברך תדע במקום שאין לוי כהן קורא במקום לוי ומברך אף על פי שכבר ברכך בקריאה ראשונה ועוד דאיכא למימר דהא דאשה עולה היינו באמצע שלא היו רגילים לברך כדאיתא בפרק הקורא את המגילה עומד (דף כא.) תנא פותח מברך לפניה וחותר מברך לאחריה והאידיגא כולהו מברכין גזירה משום הנכנסים ומשום היוצאים ומיהו עולין למנין שבעה משמע בסוף שבעה ומקטן דמברך ברכת המזון אף על פי שהוא פטור אין ראייה לאשה דקטן בא לכלל חיוב וחייב לחנכו ואינו מוזהר על לא תשא.

9 - שו"ת הרשב"א חלק א סימן קכג

שאלת עוד מצות עשה שהזמן גרמא שהנשים פטורות אם רצו לעשותה מה הן בברכת המצוה רשאות /רשאיות/ לברך או לא? ואף על פי שמחלוקת ראשונים ז"ל היא רוצה אני לעמוד על הסכמתך.
תשובה כבר ידעת מחלוקת הראשונים וראיותיהם. והסכמתי כדברי מי שאומר שאם רצו עושות כל מצות עשה ומברכות ממעשה דמיכל בת שאול שהיתה מנחת תפילין. דלא מיחו בידה אלא כרצון חכמים עבדא וסתמא דמילתא כיון דמנחת מברכת.

10 - ר"ן על הרי"ף מסכת קידושין דף יג עמוד א

ואף על פי שנדחו ראיותיו של רבינו תם ז"ל הסכימו האחרונים לדעתו דמברכות כיון שנוטלות שכר דכיון דאמר ר"י בר חנינא גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה מדקאמר גדול משמע שאף על פי שאינו מצווה שכר הוא נוטל וכיון שבכלל המצות הן מברכות וכו"ת והיאך מברכות וצונו והרי לא נצטוו איכא למימר דכיון דאנשים נצטוו ואינהו נמי שייכי במצוה שהרי נוטלות עליה שכר שפיר מצוין למימר וצונו. ודא"ר יוסף מאן דאמר לי אין הלכה כר'

יהודה עבידנא יומא טבא לרבנן לאו משום דמספקא ליה דהא יחיד ורבים הלכה כרבים וסתמא בפרק החובל [דף פו ב] נמי כרבנן אלא דמשום דמעיקרא אמר מ"ד לי הלכה נקט סירכיה ואמר מ"ד לי אין הלכה אף על גב דודאי פשיטא ליה דאין הלכה כרבי יהודה:

11 - קובץ שעורים קידושין אות קמב

קמב) [דף לב ע"א] והר"ן כתב דמשו"ה נשים מברכות על מ"ע שהז"ג כיון דאנשים נצטוו ואינהו נמי שייכי במצוות שהרי נוטלות עליהן שכר, שפיר יכולות לומר וצונו ונראה מדברי הר"ן דצריך לצירוף שני הטעמים, ואינו מובן איזה טעם יש בזה שאנשים נצטוו שיכולות לומר וצונו והטעם השני גם כן צ"ע דנהי שמקבלות שכר כאינו מצווה ועושה מכל מקום הרי לא נצטוו ואיך יכולות לומר וצונו ועוד קשה לפי דברי הרמב"ן הנ"ל, דאינו מצווה ועושה כמו האבות לא שייך אלא בארץ ולא בחו"ל והרי רב יוסף היה בחו"ל וקיים את התורה אף שהיה סומא וכן נשים מברכות על מ"ע שהז"ג גם בחו"ל מטעמא דמקבלות שכר.

12 - רמב"ם הלכות ציצית פרק ג הלכה ט

ומותר להכנס בציצית לבית הכסא ולבית המרחץ, נפסקו לו חוטי לבן או תכלת זורקו באשפה מפני שהיא מצוה שאין בגופה קדושה, ואסור למכור טלית מצויצת לכותי עד שיתיר ציציותיה, לא מפני שיש בגופה קדושה אלא שמא יתעטף בה ויתלוה עמו ישראל וידמה שהוא ישראל ויהרגנו, ט נשים ועבדים וקטנים י פטורין מן הציצית מן התורה, ומדברי סופרים שכל קטן שיודע כ להתעטף חייב בציצית כדי לחנכו במצות, ונשים ועבדי שרצו להתעטף בציצית מתעטפים בלא ברכה, ל וכן שאר מצות עשה שהנשים פטורות מהן אם רצו לעשות אותן בלא מ ברכה אין ממחין בידן, טומטום ואנדרוגינוס חייבין בכלן מספק לפיכך אין מברכין אלא עושין בלא ברכה. +/השגת הראב"ד/ נשים ועבדים שרצו להתעטף בציצית מתעטפין בלא ברכה. כתב הראב"ד ז"ל /א"א/ דוקא בציצית שאין בה כלאים ויש שחילק ואומר אף בברכה ואומר שגם הברכה רשות ומביא סעד לדבריו מפ"ק דקידושין מדרב יוסף דאמר מריש הוה אמינא מאן דאמר לי הלכה כר' יהודה דאמר סומא פטור מן המצות עבידנא יומא טבא לרבנן דלא מיפקדנא ועבידנא ואם איתא דמאן דלא מיחייב לא חזי לברוכי א"כ איסורא קא עביד דאיהו בברכה קא עביד להו דאי בלא ברכה מאי יומא טבא איכא עכ"ל. +

13 - רמב"ם הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ו הלכה יג

בזמן הזה שאנו עושין שני ימים טובים, יושבין בסוכה שמונה ימים, וביום השמיני שהוא יום טוב ראשון של שמיני עצרת יושבין בה ואין מברכין לישב בסוכה, וכן טומטום ואנדרוגינוס לעולם אין מברכין לישב בסוכה מפני שהן חייבים מספק ואין מברכין מספק. +/השגת הראב"ד/ וכן טומטום ואנדרוגינוס לעולם אין מברכין לישב מפני שהן חייבים מספק. א"א רואה אני מדבריו שהנשים שהם רשות אין מברכות כלל ואין הכל מודים לו, ואני רואה מדברי רבא (שבת כג) דאמר הטעם לדמאי שאין מברכין על הפרשת מעשרות משום דרוב עמי הארץ מעשרין הם הא לאו הכי מספיקא מברכין מפני שהוא ספיקא דאורייתא מעתה ידעינן ודאי טומטום ואנדרוגינוס חייבין לברך. +

14 - ספר מצוות גדול עשין סימן מב

תנן סתם משנה בפרק אחרון דר"ה (לב, ב) אין מעכבין התינוקות, שהגיעו לחינוך, מלתקוע. משמע הא נשים מעכבין וסתם משנה זו כרבי יהודה דאמר דאין נשים סומכות (שם לג, א). ולכאורה כן נראה הלכה שהרי סתם משנה הוא ומחלוקת בברייתא וקימא לן הלכה כסתם משנה ולא כרבי יוסי ורבי שמעון דאמרי נשים סומכות רשות אף על פי שפטרם הכתוב מסמיכה והוא הדין לכל מצות עשה שהזמן גרמא שהרשות ביד הנשים לעשותן. ורבינו יעקב אומר (שם תד"ה הא) דאפילו הכי אין הלכה אלא כרבי יוסי ורבי שמעון מדאמרין בפרק בתרא דעירובין (צו, א) דמיכל בת שאול היתה מנחת תפילין ולא מיחו בה חכמים אליבא דרבי יוסי, מכלל דלרבי יהודה מיחו וסברא הוא שמיחו מפני שהיתה מברכת שמע מינה דלרבי יוסי שרי לברוכי, וכן אשתו של יונה שהיתה עולה לרגל והיתה מביאה עולת נדבה במקום עולת ראייה, ומעשה רב. אמנם אמרין בירושלמי דברכות (דף יד, ב) בשם רבי אבהו אשתו של יונה הושבה ומיכל בת שאול מיחו בה. ואומר רבינו יעקב (עירובין שם תד"ה מיכל ע"ש) שטעמו של רבי יהודה שאוסר בכל אלה אינו משום כל תוסיף כדפירש רבינו שלמה שאין נראה שיהא שייך כי האי גונא כל תוסיף,

בענין ברכת נשים במ"ע שהז"ג

אלא סמיכה דאסר רבי יהודה מפני שנראה כעובד עבודה בקדשים ומעשה דאשתו של יונהח דומיא דחולין בעזרה ותקיעה ותפילין משום ברכה לבטלה מעכבין, ועודט רבינו יעקב מביא ראייה דנשים מברכות על כל מצות עשה אף על פי שפטורות ממנו מפרק קמא דקידושין (לא, א) דאמר רב יוסף מאן דאמר לי סומא פטור מן המצות עבידנא יומא טבא לרבנן מפני שהיה סגי נהור, ומסתמא אם היה פטור מברכת הפירות ומברכת המצות מזה לא היה עושה יום טוב, אבל זהו דבר תימא מהו וציונו בדבר שאינה מחוייבת לא מדאורייתא ולא מדרבנן דהא מאי דמברכין אמצות דרבנן היינו כדמפרש בפרק במה מדליקין (שבת כג, א) גבי נר חנוכה היכן ציונו מלא תסור אבל נשים במצות עשה שהזמן גרמא אפילו מדברי סופרים (נשים) פטורות כמו שמוכיח בפרק מי שמתו בברכות (כ), (ב) גבי נשים חייבות בקידוש היום דבר תורה (תו' בר"ה שם):

15 - מגיד משנה הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ו הלכה יג

ולדעת רבינו ודאי שאין הנשים מברכות והיאך יאמרו וצונו והן פטורות:

16 - רמב"ם הלכות ברכות פרק א הלכה טו

כל המברך ברכה שאינה צריכה הרי זה נושא שם שמים לשוא והרי הוא כנשבע לשוא ואסור לענות אחריו אמן, התינוקות מלמדין אותן הברכות כתיקונן ואף על פי שהן מברכין לבטלה בשעת לימוד הרי זה מותר ואין עונין אחריהן אמן, והעונה אחריהן אמן לא יצא ידי חובתו.

17 - שולחן ערוך אורח חיים הלכות ציצית סימן יז סעיף ב

נשים ועבדים פטורים, מפני שהיא מצות עשה (ג) <ב> שהזמן גרמא. הגה: ומ"מ אם רוצים לעטפו (ד) א ולברך עליו הרשות בידן כמו בשאר מצות עשה שהזמן גרמא (תוס' והרא"ש והר"ן פ"ב דר"ה ופ"ק דקדושין), אך מחזי כיוהרא, ולכן אין להן ללבוש ציצית, <ג> הואיל (ה) ב ואינו חובת גברא (אגור סימן כ"ז) פ"א אינו חייב לקנות לו טלית כדי שיתחייב בציצית. ולקמן בסימן י"ט אמר כשיש לו טלית מארבע כנפות (ולבשו). טומטום ואדרוגינוס, (ו) חייבין מספק, ויתעטפו (ז) בלא ברכה. (פ"א טומטום, לא נודע אם הוא זכר או נקבה. ואדרוגינוס יש לו (ח) זכרות ונקבות). (הגה: ולפי מה שנהגו נשים לברך במצות עשה שהזמן גרמא, [ג] גם הם יברכו). (דברי עצמו).

18 - שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקפט סעיף ו

אף על פי שנשים פטורות, (ח) ג יכולות לתקוע; (ט) וכן אחר שיצא כבר, יכול לתקוע להוציאן, (י) אבל אין מברכות ולא יברכו להן. הגה: והמנהג שהנשים מברכות על מצות עשה שהזמן גרמא על כן גם כן תברכנה לעצמן, אבל אחרים לא יברכו להן (יא) אם ד כבר יצאו ואין תוקעין רק לנשים, אבל אם תוקעין לאיש המחוייב, מברכין לו אף על פי שכבר יצאו, כמו שנתבאר סימן תקפ"ה סעיף ב' הגהה א' (ד"ע).

19 - שו"ת מן השמים סימן א

שאלות ותשובות מן השמים.

שאלתי על הנשים שמברכות על הלולב ועל מי שמברך להן על תקיעת שופר אם יש עבירה בדבר ואם הוי ברכה לבטלה אחרי שאין מצוות ואם לאו. +/רח"פ/ באורח חיים סימן תקפ"ט כתבו רמ"א והפוסקים דהתוקע בשביל נשים אם הוא כבר יצא לא יברך את הברכות אלא האשה תברך, ומכל מקום טוב להודיע להנשים שאלה ותשובה זו בכדי שיזרזו לבעליהן לקנות אתרוג טוב וכל המינים מהודרים+.

והשיבו, וכי אכשיר דרי, +/רחא"פ/ יבמות לט ע"ב+ כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה, +/רחא"פ/ בראשית כא י"ב+ ולך אמור להם שובו לכם לאהליכם +/רחא"פ/ דברים ה' ל"ו+ וברכו את ה' אלהיכם, +/רחא"פ/ נחמיה ט' ה'+ והעד מגילה וחנוכה, +/רחא"פ/ עיין שבת כ"ג א+ ופירשו לי מה מצינו במגילה וחנוכה מאחר שהיו באותו הנס חייבות בהם ומברכות עליהם, ובלולב נמי מצינו סמך לדבר שאין לו אלא לב אחד לאביו שבשמים, +/רחא"פ/ ברכות נ"ז א+, +/מ"ק/ אולי הכוונה כדרז"ל ע"פ והיא יושבת תחת תומר, דכתיב גבי דבורה אשה נביאה+ ובשופר נמי אמרינן שאמר הקדוש ברוך הוא אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם, +/רחא"פ/ ר"ה י"ח א+

בענין ברכת נשים במ"ע שהז"ג

זכרונות שיבא זכרון אבותיכם לפני לטובה, ובמה, בשופר, והנשים נמי צריכות שיבא זכרון לפניו לטובה, לפיכך אם באו לברך בלולב ושופר הרשות בידן

20 - שו"ת יוסף אומץ סימן פב

סימן תקפ"ט דין ו'. הגהה. והמנהג שנשים מברכות וכו'. בס' הקטן ברכי יוסף נהלך ברגש על מ"ש התוס' בראש השנה דף ל"ג משם רבינו תם דהלכה כרבי יוסי דנשים סומכות רשות דמעשה רב דמיכל בת שאול שהיתה מנחת תפילין ולא מיחו בה ע"ש שהרי פלוגתא היא ואיכא מאן דסבר דמיחו בידה. ואין ראייה דהכי סבר תלמודין בעירובין דהתם הש"ס מהדר לאשכוחי תנא זהו תורף הדברים בקיצור ע"ש באורך.

והשתא אוסיף לדקדק דהוה ליה לר"ת להביא מהירושלמי ריש פרק שני דסוכה דקאמר דרבן גמליאל לא מיחה בטבי שהניח תפילין ופריך דאם כן אמאי היה ישן תחת המטה ומשני שלא לדחוק החכמים אלמא נקיט הירושלמי כרבי יוסי דנשים סומכות רשות והירושלמי קים ליה הכי דאי לא מאי פריך אמתני' ודחיק לשנויי. ובדוחק אפשר לומר דר"ת אהך ירושלמי דסוכה סמך. אמנם ק"ק דלא הזכירו התוס' הירושלמי הזה. ותו הסמ"ג דמשמע דמרגיש על ר"ת מהירושלמי דמיכל מיחו בידה וכו' הרי מהירושלמי דסוכה הלז מוכח דהירושלמי מסיק כמ"ד דלא מחו במיכל דאי לא מאי פריך אמתני' דיין תחת המטה. אלא מוכח דסבר הירושלמי דקושטא הווי דלא מיחו במיכל ורוצה להסכים משנתנו לפי האמת.

ולענין הלכה אני הדל מעת שראיתי מה שהשיבו מן השמים לרבינו יעקב ממרו"ש כמו שהבאתי בספר הקטן ברכי יוסף סימן תרנ"ד אות ב' נהגתי לומר לנשים שיברכו על הלולב. וכמנהג קדום שהיו נוהגות הנשים בעה"ק ירושלם /ירושלים/ ת"ו. והגם דמרן ז"ל פסק שלא יברכו. נראה ודאי דאלו מרן ז"ל שלטו מאור עיניו הקדושים בתשובות רבינו יעקב ממרו"ש דמשמא מיהב יהבי כח לברך לנשים ודאי כך היה פוסק ומנהיג. ובכי האי לא שייך לא בשמים היא דכיון דיש הרבה גדולים בפוסקים דסבירא להו דיברכו אהניא לן לפסוק כמותם כיון דאית לן סיעתא דשמיא. וכבר אנא זעירא עמדתי בחקירה זו בקונטרס שם הגדולים בראשון מערכת יו"ד /י/ בס"ד.

21 - שו"ת יביע אומר חלק א - אורח חיים סימן מ"ד"ה (א) ואבא

ואבא היום אל העין, בנוגע למנהגיניו בדיון זה, והנה ידוע כי מר"ן ז"ל פסק (בסי' יז ובסי' תקפט), שאין הנשים מברכות על מ"ע שהז"ג, משום דספק ברכות להקל. וכ"כ בבית יוסף (סי' תקפט). אכן הרמ"א בהגה שם כ' ז"ל: והמנהג שהנשים מברכות על מ"ע שהז"ג, וע"כ גם כן (בתקיעת שופר) תברכנה לעצמן, אבל אחרים לא יברכו להן אם כבר יצאו י"ח. עכת"ד. וע' בס' מאורי אור (באר שבע די"ד רע"ב), שבכל מקום שכותב הרמ"א והמנהג כך, היינו שיש להורות כך לכל שואל, אלא שאינו נדרש ברבים. ע"ש. וע' בשו"ת בשמים ראש (סי' עג) שכו', אודות החכם שדרש, שראוי לנשים ליזהר במצות סוכה ואתרוג, ושרשאות לברך עליו, החכם הזה אינו אלא מן המתמיהין, שאף שבדאי במקום שנוהגות כן אין מוחין בידם, שכו"כ ר"ת, דקי"ל שהן רשות בכל מ"ע שהז"ג, ואין עוברות על בל תוסיף, ויכולות ג"כ לברך, אבל במקום שאין מברכין, ואף אין עושים מצות אלו כלל, ודאי יותר טוב. ולדעת הרמב"ם אסורות לברך. עכ"ל. וע' מש"כ (בסי' לט אות ה) בשם הב"ח והאחרונים לד' הטור שאף שנהגו לברך על מ"ע שהז"ג, אם באו לשאול לכתחלה יאמרו לה שלא תברך. ע"ש. וכ"כ הרמ"א בדרכי משה (סי' תקפט) שאף שאין למחות בנשים המברכות על מ"ע שהז"ג, מ"מ מוטב שלא לברך, כמ"ש הטור. ע"ש. וכן ראיתי להגאון מהר"י אלגאזי בס' שארית יעקב (דע"ז ע"ג), שעמד ע"ד הר"ן בסוכה (מב) שכו"כ כפרש"י, דמקבלת אשה מיד בעלה מפני שראוי לאנשים. והרי הר"ן בקדושין (לא:): ס"ל כר"ת, ותירץ, דאע"ג דאנן קי"ל כר' יוסי, היינו דאי עבדי לא מחינן בידיהו, אבל לא מורינן להו לברך. והוי כהלכה ואין מורין כן. והכי דייק לשון הברייתא (ר"ה לג) אין מעכבין את הנשים מלתקוע, אבל לא מורים להם לתקוע. ומש"ה גבי מתני' דלולב דאורווי מורינן לקבל הלולב, ה"ט משום דחזי לגברי. ע"ש. וע' בברכ"י (סי' תרנד סק"א). ועכ"פ דעת הרבה מהאחרונים שאף להנוהגות לברך, לא מורינן להו לכתחלה לברך. וכ"ז לאחינו האשכנזים היוצאים ביד רמ"א.

22 - ישועות יעקב סימן יז סוף ס"ק א'

בענין ברכת נשים במ"ע שהז"ג

... וכיון שכן מה נכון שהנשים לא יברכו על מצות כאלו שהן פטורים כמש"ל משום ספק ברכות וכן העידו לפני אנשים כשרים שהגאון א"ז החכם צבי מיחה בכאן בנשים שלא יברכו על מ"ע שהז"ג וכן העידה זקנתי בת הגאון זקני מוהר"א ליבוש אב"ד דק"ק אמשטרדם שהוא היה חתן הגאון הנ"ל שלא הניח לנשים לברך הן רבים עתה המתנהגים לברך וא"א למחות בידם אבל על צד הדין יותר נכון שלא לברך

23 - שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רצו סעיף ח

(לד) נשים חייבות בהבדלה כשם שחייבות בקידוש, <ז> ויש מי שחולק. הגה: ע"כ * (לה) יא לא יבדילו לעצמן רק ישמעו הבדלה (לו) מן האנשים.

24 - ט"ז אורח חיים סימן רצו ס"ק ז

(ז) ויש מי שחולק. - הוא ספר א"ח שמביא ב"י שכל ז"ל נשים אין מבדילות לעצמן דאין הבדלה תלויה בשמירת שבת אלא רבנן אסמכוה אקרא וע"כ סיים רמ"א ע"כ לא יבדילו לעצמן פי' דאף באנשים אינו אלא דרבנן ע"כ הנשים לא יברכו ע"ז ול"ד ללולב ושופר דמברכות כמ"ש רמ"א ס"י תקפ"ט שהמנהג שהנשים מברכות על מ"ע שהזמן גרמא כו' שאני התם דהחיוב אצל אנשים הוא דאורייתא משא"כ כאן יש תרתי לפטור שהוא מדרבנן אפילו באנשים והוא מצות עשה שהזמן גרמא ובחנם חלק מו"ח ז"ל על רמ"א כאן ופי' דברי א"ח שאין חייבות אבל רשאים הם להבדיל ונראה דעכ"פ אתה חוננתנו אין חשש לנשים לומר אפילו לפ"ז דאין שם ברכה מיוחדת ולקמן סימן רצ"ט ס"י כתב רמ"א דנשים יאמרו המבדיל בין קודש לחול בלא ברכה ויעשו מלאכה:

25 - מגן אברהם סימן רצו ס"ק יא

יא (יא) לא יבדילו לעצמן - וב"ח כ' אפי' למ"ד שפטורות מ"מ יכולין להבדיל לעצמן כמו בשופר ולולב והמנהג שאפי' יש שם אנשים שיכולין לשמוע מפיהם מבדילין לעצמן עכ"ל ואפשר דדעת רמ"א במצוה שיש בה עשיה רשאין לעשות ולברך אבל בדבר שאין בה אלא הברכה כגון כאן אין רשאות ואפשר דמהאי טעמא לא נהגו לקדש הלבנה ועמ"ש סימן תכ"ו אבל ברא"ש פ"ק דקידושין משמע דכל ברכה שאין בה וצונו רשאים הנשים לומר ע"ש גבי הגדה ועסי' תקפ"ט ס"ו דאם כבר הבדילו האחרים אסור להבדיל לנשים ופשוט דרשאים לברך לעצמן על הבשמים ועל הכוס דברכת הנהנין הם והעיקר כדברי ב"ח:

26 - מגן אברהם סימן תפט ס"ק א

נשים פטורו' מספיר' דהוי מ"ע שהז"ג (רמב"ם וכו' כ' בזוהר תצו' ע' שי"ט) ומיהו כבר שווי' עלייהו חובה:

27 - שו"ת מנחת שלמה תנינא (ב - ג) סימן נח ד"ה אמנם מצינו

אמנם מצינו שפסק השו"ע בסימן מ"ז שנשים מברכות ברכת התורה ובביאור הגר"א שם כתב הטעם דהוי כמו בכל מ"ע שהזמן גרמא וכמ"ש התוס' [ר"ה ל"ג ע"א ד"ה הא] שנשים מברכות, ולכאורה זה נכון למנהגו וכפסק הרמ"א בסימן י"ז לענין ציצית, אבל לשיטת המחבר בסימן תקפ"ט סעיף ו' דבכל מ"ע שהזמן גרמא אין נשים מברכות א"א לומר טעם זה, ואף שהב"י עצמו כתב טעם נוסף בשם הסמ"ק שמברכות משום שהנשים חייבות ללמוד את הדינים השייכים להן, ועי' מג"א ובט"ז שם, אבל זה תמוה דהלמוד לדעת את הדינים הנוהגים בהם הוי רק כהכשר מצוה בעלמא שאין מברכין עליו וכמו שאין מברכים על עשית סוכה או הטלת ציצית בבגד. אך נראה לומר הטעם דהרי גם להמחבר אשה הנוטלת לולב יש לה קיום מצוה כיון שקיבלו עליהן והכניסו עצמם לקיום המצוה, אלא שסובר שמכיון שאינה מחויבת אינה מברכת על קיום מצוה, וכיון שכן יתכן דשאני ברכות התורה שהברכה עצמה היא מצוה דאורייתא וכיון שהברכה עצמה היא המצוה לכו"ע יכולה לברך דהוי כאשה הנוטלת לולב, (וע"ע חי' הגרי"ז הלוי בהל' ברכות מש"כ שם בשם הגר"ח ז"ל).

28 - מגן אברהם סימן תכו הקדמה

בענין ברכת נשים במ"ע שהז"ג

נשים פטורות - דמ"ע שהז"ג הוא ואף על גב דהם מקיימות כל מ"ע כגון סוכה מ"מ מצוה זו אין מקיימים מפני שהם גרמו פגם הלבנה (של"ה) עמ"ש ס"י רצ"ו ובסנהדרין פ"ה אמרי' על ברכת הלבנה הני נשי דידן נמי מברכי משמע קצת דמברכיין ואפשר דל"ד נשים אלא לישנא בעלמא נקט: סומא חייב לקדש הלבנה (רש"ל בתשו):

29 - שו"ת נשמת שבת ח"ב סימן תקמח

ודו"ז בס' תולדות שמואל סוף מצוה לא כתב טעם לשבח שנשים לא יבדילו לעצמן כעין מה שכתב במג"א משם השלה"ק בטעם שנשים לא נהגו לקדש הלבנה מפני שהם גרמו פגם הלבנה וכטע"ז כ' בשלה"ק בטעם שנשים אין שותים מכוס של הבדלה כמו כן נמי גבי הבדלה אילולי חטא אדם הראשון היה מיד יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים (ולא היה שייך ענין הבדלה בין קדושת שבת לימות החול), מיהו לענ"ד שאף להשלה"ק הנ"ל אין הכונה שעל כן יש איסור לנשים לקדש הלבנה אלא שלא נהגו להחמיר על עצמן כמו שמחמירות לקיים שאר כל מעשהז"ג.